

**Historia Pelagiana Et Dissertatio De Synodo V.
Œcumenica In Qua Origenis ac Theodori Mopsuesteni
Pelagiani erroris Auctorum justa damnatio exponitur, &
Aquilejense Schisma describitur**

Noris, Enrico

Patavii, 1708

§. 2. An Sanctus Augustinus excesserit scribens, concupiscentiam rationi contrariam esse malam, & defectum naturæ humanæ ex peccato originali ortum, neutiquam verò bonum naturale illius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72486](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72486)

§. II.

An Sanctus Augustinus excesserit scribens, concupiscentiam rationi contrariam esse malam, & defectum natura humana ex peccato originali ortum, neuiquam verò bonum naturale illius?

U Nius Antonini Moraines dicta examinabimus, qui in suo Anti-Jansenio frequenter Sanctum Doctorem excessus infimulat. Est autem illius libri scriptor Joannes Martinonus, ut mihi testatus est Pater Macedo, quo eruditissimo viro hic Patavii familiarissimè utor, isque vicissim singulari me benevolentia complectitur, qui etiam mihi auctor fuit, ut tum Historiam Pelagianam, tum hæc vindicias evulgarem; decreveram enim instar Apendii intus mihi canere, & Musis, nec publici iudicii periculum subire. Et quidem Morainium esse Martinonum idem laudatus Scriptor publicavit in aureo scrinio Divi Augustini cap. 13. & ex anagrammate ficti nominis potest. Non est hic animus, operosior pro Augustino Apologiam instituire; compendio Sancti Patris causâ tractabitur, cum ostendemus ea ipsa dogmata, in quibus Augustinus excessisse dicitur, fuisse Romanis Pontificibus ac Patrum Synodis probata. Aserit Augustinus, concupiscentiam esse per se malam, & vitium humanæ naturæ ex primo peccato derivatum, nec illam esse passionem naturalem hominis; idque variis argumentis in libris ultimis quatuor prioris contra Julianum operis demonstrat. Attamen Sanctus Doctor non arbitratur, concupiscentiam esse peccatum, sed esse veluti habitum vitiosum ad malum inclinantem. E' contra Pelagiani contendebant, concupiscentiam esse perfectionem, ac bonum naturale ad hominum propagationem primo Parenti inditum; undè per irrisionem concupiscentia ab Augustino lib. 4. contra Jul. cap. 11. dicebatur Pelagianorum suscepta, & lib. 5. cap. 5. eorundem pulcherrima famula. Recentiores sententiam illam Sancti Augustini rejiciunt, objicientes cum Morainio disp. 13. num. 87. Excessisse illum estu disputationis, & in odium hæresis, quam impugnabat, interdum ad extrema declinasse. Sed errat Moraines, ac simpliciorum ignorantia abutitur, dum contendit, Augustinum interdum ad extrema declinasse in eâ sententiâ, quam passim & ubique solidissime, ac constantissime inculcat. Illa de concupiscentiâ quæstio erat una ex quinque præcipuis, quas Sanctus Augustinus cum Pelagianis habuit; undè cum Julianus diceret: *Concupiscentia naturalis qui modum tenet, BONO bene utitur; qui modum non tenet, BONO male utitur; qui autem etiam ipsum modum sanctæ virginitatis amore contempserit, BONO melius non utitur*: Augustinus è contra hæc reponit lib. 3. con. Jul. cap. 21. *Ego verò sic ad tua ista respondeo: Concupiscentia carnalis qui modum tenet, MALO bene utitur; qui modum non tenet, MALO male utitur, qui autem etiam ipsum modum sanctæ virginitatis amore contempserit, MALO melius non utitur*. Indè veluti pugnae signo dato clamant: *In hac controversiâ de bene utendo isto UTRUM BONO, AN MALO, tota inter nos causa versatur*. Et quidem Julianus adeò acriter pro concupiscentiâ tanquam naturali perfectione decertavit, ut id toto libro, teste ibidem Augustino, executus fuerit. Opponunt, eâ in opinione Sanctum Doctorem excessisse: At contendimus, illam sententiam non excidisse eidem quasi aliud agenti, sed totis viri-

bus contra hæreticos eandem serid, ac consultò propugnanti. Quòd si Augustinus excessit, eodem vitio antiqua etiam Ecclesia laboravit, quæ recitatum sententiam ante Augustinum, & cum Augustino secuta est; quod adversarii à nobis docendi sunt, quandoquidem illud ignorant, vel saltem dissimulant. Augustinus lib. 5. con. Jul. cap. 12. in fine quinque quæstiones proponit de concupiscentiâ, quas cum Pelagianis habebat: harum tertia ista est: *Utrum malum non sit, cui repugnanti consentiendum non est, ne in suum pergat excessum?* Additisque duabus aliis quæstionibus ait: *Hoc inter nos disseritur. In his quæstionibus catholicâ veritate antiquis traditâ vestra impietas suffocatur*. Porro quâ reprehensione dignus esset Augustinus, si opiniones falsas, & in quas ex disputationis furore præceps actus fuerat, pro Catholicâ veritate publicasset? Audiatur Suarez Prolegom. 6. de Gratiâ cap. 6. Uterius, inquit, addimus, quicquid in hac materiâ Augustinus, ut certum affirmat, & ad dogmatâ fidei pertinere, à quolibet prudente, & erudito Theologo esse tenendum, & defendendum, etiamsi non certò constet, esse ab Ecclesiâ definitum; tum quia cum Ecclesia tantum in hac materiâ detulerit Augustino, ut ejus doctrinam in damnandis erroribus gratiæ Dei contrariis secuta fuerit, magna esset temeritas privati Doctoris, qui Augustino aliquid de gratiâ Dei tanquam Orthodoxum docenti contradicere auderet; præsertim cum tot annis, tantâ sapientiâ, tanto ingenio, tantâ diligentia, & instantiâ, & quod caput est, tot donis, & auxiliis præditus pro divinâ gratiâ tuerendâ, & explicandâ laboraverit. Cum Suario sentit Cardinalis Bellarminus lib. 2. de Grat. & Lib. arb. cap. 11. *Non posset, inquit, idem Augustinus ab ingenti temeritate defendi, quippè qui non solum tam acriter pro pro falsitate certasset, sed etiam tam pro fide Catholicâ vendicare ausus esset*. Hæc illi.

Hanc Sancti Patris de concupiscentiâ sententiam ejusdem discipuli secuti sunt. Sanctus Fulgentius in Epistolâ de bono conjugali cap. 3. scribit: *In illis nempe bonis, quæ fecit Deus, invenitur casta copulatio uxoris, & viri, in quibus Dei operibus libido non potest inveniri, nec aliquando justitiæ congruit, quæ non hominibus ex dono conditionis, sed peccatoribus ex vitio primæ prævaricationis accessit*. Sanctus Prosper, seu Pomerius lib. 3. de Vitâ contempl. cap. 2. Pius, inquit, *conatibus nostris resistit ipsa concupiscentia vitiosa, non naturalis, sed nature nostræ indita pœnaliter, & inserta, quæ peccato facta est, & peccatum, si vicerit, facit*. Favet Augustinianæ sententiæ Synodus Tridentina in decreto de peccato originali, ubi tradit, concupiscentiam ab Apostolo peccatum appellatam, quia ex peccato est, & ad peccatum inclinat. Inclinare autem ad malum est proprium habitus vitiosi, hominem ad prava semper propellentis. Nec desuere plurimi ex Scholasticis, qui recitatum Augustini sententiam strenuè propugnarent. Petrus Aureolus acerrimi ingenii vir in 2. dist. 30. art. 2. scribit: *Habitualis rebellio appetitus sensitivi non est in nobis natura appetitus sensitivi tantum. Hoc dico propter opinionem quorundam, qui dicunt, quòd appetitus relictus puræ nature suæ adhuc haberet in se habitumdem illam rebellio-nem. Ego dico, quòd ex se est indifferens ad obediendum, vel non obediendum rationi; per aliquod autem additum, puta per qualitatem morbidam fit inobediens rationi. Et hæc conclusio posset probari auctoritatibus, & rationibus; est enim expressa sententia Augustini*. Eandem Sancti Doctoris sententiam strenuè tuetur noster Gregorius Ariminensis 2. dist. 30. quæst. 1. art. 2. ubi ait:

Hanc

Hanc Augustini sententiam securus est Magister, ut patet in istâ dist. 30. & seq. in quibus tractat de istâ materiâ, & multi etiam antiqui, ac moderni sequuntur Doctores. Ita, teste Aureolo, contraria Augustino sententia quorundam tantum fuit, ubi ex Gregorio Sancto Doctore multi antiqui, ac moderni Scriptores tum temporis adhærebant. Hinc factum est, ut famosam illam qualitatem morbidam nobilissimi Scholastici è Nominalium sectâ antiquitus juxta Augustiniana placita defenderint. Ex recentioribus unus mihi sit instar omnium Pater Macedo, qui lib. 4. de Clav. Divi Petri cap. 10. part. 2. Sancti Doctore sententiam solidissimè, ut cætera, communit. Imò celebres etiam è Societate Scriptores concupiscentiam & malam esse, & nullâ ratione inter Dei opera deputandam tradidere. Bellarminus grande non Societatis tantum, sed Catholicæ etiam Ecclesiæ decus lib. 6. de Amiff. grat. cap. 14. ita inscribit: *Ostenditur contra Pelagianos, concupiscentiam esse malam.* Quod postea pluribus argumentis ex Augustino desumptis demonstrat. Octavam argumentum ejusdem repetam: *Malum est, inquit, ut inferiora superioribus reluctentur, id enim contra æquitatem, & rectam rationem est; at propter concupiscentiam pars animæ inferior superiori, id est, rationi repugnat, legi mentis non pareat, spiritui adversatur, quis igitur ambigat, an ea mala sit appellanda? Quod est argumentum Augustini lib. 5. contra Jul. cap. 3. Joannes Bagocius lib. 5. Demonstrat. Dogm. Christ. disp. 8. cap. 1. sect. 3. Sancti Augustini sententiam pluribus probat, & concludit: *Absit autem, ut quisquam Catholicus, Deum rei tam fœdæ, & ad malum importunè incitantis auctorem credat; cum tamen si hominem nullo precedente peccato cum illo peccati fomite condidisset, tam ejus, quam naturæ humane, & omnium naturalium qualitatum, facultatumque auctor esset existimandus.* In hac eadem sententiâ cum Augustino concinit doctissimus Pater Elifalda, qui cum Theologicam Cathedram in Collegio Romano moderaretur, eandem doctrinam dictavit. Hinc in publicis thesibus à Patribus Societatis anno 1658. de more æstivis horis propugnatis Augustiniana sententia his planè verbis concepta proponebatur: *Hæc concupiscentia, quo sub nomine multa comprehenduntur reducibilia ad unum, naturâ suâ est vel pars peccati, vel effectus peccati; estque in naturâ humanâ vitium, etiam corruptio, & infirmitas, & neutriquam naturalis constitutio, & complexio illius. Consistit in habitu quodam pravo, & corrupto, qui languor animæ est, & dicitur, & eodem modo reducendus est, vel non est ad prædicamentum qualitatis, atque infirmitas corporalis, cujus modum imitatur. Munus illius habitus est inordinatio virium animæ inter se, & non subjectio partium inferiorum ad superiorem.**

Plura autem argumenta Sanctus Doctor contra Julianum concupiscentiam defendentem congestit, quem etiam acutis subindè salibus perstringit, irridetque. Hæreticus, teste eodem lib. 2. contra Jul. cap. 7. toto libro 2. & priori parte tertii contra librum primum de Nuptiis & Concupiscentiâ ab Augustino ad Valerium missum, pro susceptâ laborat, quem Sanctus Pater lib. 4. & 5. prioris Operis refellit. Dabo eam in rem unum, & alterum ejusdem argumentum. Lib. 4. cap. 13. ita urget: *Duo enim bona, quæ à Patre Deo sunt, inter se pugnare non possunt, pugnant autem inter se continentia, & concupiscentia. Quid horum à Patre magis velis esse responde. Video, quas patiaris angustias; saxes quidem concupiscentiæ, sed erubescis continentia. Confirmatur primò ex lib. 5. cap. 7. Nulla pugna est sine malo; Quando enim pugnat, aut bonum*

pugnat, & malum: aut malum, & malum: aut si duo bona inter se pugnant, ipsa pugna est magnum malum. Cùm autem continentia contra concupiscentiam pugnet, hanc malam esse ibidem Augustinus deducit. Hinc ait: *Adhuc non evigilas, ut intelligas, nos rem naturam non esse, sed vitium, contra quod virtute pugnamus?* Confirmatur secundò ibidem: *Quando libido vincit, vincit & Diabolus: Quando libido vincitur, & Diabolus vincitur. Quem ergo vincit libido, & à quo vincitur, est hostis ejus. Cum quo autem vincit, & vincitur, auctor est ejus. Vis harum rationum in hoc consistit. Quid Dei dona sese invicem foveant, ac perficiunt; idè enim multiplicantur, non ut priora à posterioribus destruantur, sed ut novo cumulo ab eisdem augeantur; ita spes fidem munit, & utranque charitas corroborat. Posteriora enim donantur in præmium bonorum operum, eisque subjectum redditur melius. Cùm autem continentia sit donum Dei, ut ex 1. Cor. 7. probat Augustinus lib. 1. de Nupt. & Conc. cap. 3. consequens est, ut concupiscentia naturale Dei donum esse non possit, sed vitium solummodò sit, ac defectus. Alterum argumentum, quod Sanctus Doctor contra Julianum urget, tale est: Nullum opus Dei est materia pudoris, atqui concupiscentia est materia pudoris, non igitur illa est opus Dei, & ex consequenti non est perfectio naturalis. Major est certa; etenim vidit Deus cuncta, Gen. 1. quæ fecerat, & erant valde bona: Bonum autem non est materia pudoris, sed gloriæ, ac laudis. Audiat Augustinus lib. 2. de Nupt. & Conc. cap. 9. *Quid enim potuit Deus facere, quod ejus prædicatorem pudeat dicere? Et quod est gravius, pudeat hominem alicujus operis, quod non homo, sed Deus fecit in homine, cum omnes opifices quanto possunt labore, & industriâ id agant, ne de suis operibus erubescant. Porro concupiscentiam esse materiem erubescentiæ, ac pudoris certius est, quàm ullâ aliunde petitiâ ratione evidenter fieri possit. Scribit ibidem Sanctus Doctor cap. 5. De hac concupiscentiâ erubuerunt etiam qui primi pudenda texerunt, quæ prius pudenda non fuerant, sed tanquam Dei opera prædicanda, atque glorianda. Tunc ergo texerunt, quando erubuerunt, tunc autem erubuerunt, quando post inobedientiam suam inobedientia membra inseruerunt. De hoc ipso passim Augustinus agit etiam in Opere Imp.**

Imò subtiliter, & acutè Julianum vellicat, qui laudaret concupiscentiam, simulque contra eandem pugnet, laude quidem eandem bonam fingens, sed pugnam malam contestans. Cùm verò Augustini sententiæ aculeis undique armata sint, quibus non modò hæreticus pungatur, verum etiam feriat, quædam hic libet subnectere. Itaque libri quarti initio scribit: *Hoc malum contra me laudando, adversarius meus videaris, sed in te debellando, meus testis es. Si autem hoc non debellas, tuus hostis es.* Longior sanè est sententia lib. 3. cap. 21. sed salibus tota aspersa est: *Fortasse ergo, inquit, laudare te fingis, si pugnare non fingis. Nam quomodò fideliter simul agas duo ista, non video, ut & laudes velut amicam, & expugnes velut inimicam. Unum eorum credimus, sed elige, quod credamus. Si ex animo pugnas, non ex animo laudas; Si autem simpliciter agis in præconio, colludis in prælio. Et postea: Mallem, te fallaciter laudare concupiscentiam, quàm fallaciter impugnare. Tolerabilius enim lingua tua, quàm vita mentitur; tolerabilius sententia, quàm continentia simulatur. Fingis quippè laudem, quæ sis adversarius sententiæ meæ, si non fingis castitatem, quæ es adversarius concupiscentiæ tuæ. Rursus cap. ult. ejusdem libri sic Julianum premit: *Quid est quod laudas, cum quibus pugnas? Quomodo**

virtute hostes debellare te credam, quos verbo lacerare non audes? Si ambo concupiscentiam debellamus, quare non ambo vituperamus? Quam te jactas expugnare continentiam, quare non vis damnare sententiâ? Quod verò Pelagianam continentiam præcipue profitebantur, quâ contra concupiscentiam bellum gerebant, Augustinus ex ipsorum sententiâ continentiam in suspicionem simulationis adduci lepidè ibidem inferens addit: *Bellum vestrum later, amicitia patet. Ex hoc, quod patet, suspectum facis esse, quod latet. Quid enim vis credamus de bello, quod geritis in aperto, quorum amicitiam cernimus in aperto? Quomodo vis, ut arbitremur adversus aculeum te dimicare libidinis, cum libros impleas laude libidinis? Verum ecce vinco suspicionem meam: expugnare te credo, quod laudas, sed laudare te doleo, quod expugnas.* Præterea lib. 3. cap. 21. *Vis enim vincere concupiscentiam expugnatione ejus, me verò laude ejus. Sed ego respondeo, ut vincatur, qui laudat; judicet, qui pugnat. Si enim malum est, cur laudat? Si bonum est, cur expugnat? Si autem nec bonum, nec malum est, ut quid laudat, ut quid expugnat? Quandiu igitur expugnat or libidinis eris, tandiu pro me contra te ipsum judex eris. An forte adversus libidinem non certabis, ne in isto, quod mecum habes, certamine supereris, dicens tibi ipsi, melius non pugno, quam ostendo pugnando malum esse, quod laudo? Noli obsecro te: Quid enim sum ego, quem pro magno desideras vincere? Vincat te potius veritas, ut tu libidinem vincas &c.* Quare veluti prostrato adversario insultat Augustinus: *Victoria de te mea illo malo tecum pugnantem secura est.* Lib. 4. cap. 2. Sanctus Doctor indè etiam Pelagianorum sententiam expugnabat, quod laudarent illi continentiam, quæ tamen inimica erat concupiscentiæ, quod non minus eleganter, quam festivè sæpè objicit Juliano: *Duo enim bona, quæ à Deo Patre sunt, inter se pugnare non possunt; pugnant autem inter se continentia, & concupiscentia. Quid horum à Patre magis velis esse responde. Video quas patiaris angustias! Favet quidem concupiscentiæ, sed erubescis continentia. Vincat pudor tuus, eoque vincatur error tuus.* Lib. 4. cap. 13. lepidè idem inculcat cap. 14. *Inter se belligerantes tanquam in bello timidus ambas laudare conaris, velut inimicam metuens habere, quæ potuerit alteram vincere.* Cùm Julianus continentiam cultorem profiteretur, erat enim Episcopus, irridebatur ab Augustino, quod libidinis laudatorem ageret: *Vir fortissimus nocturnorum et si non administrator, certe exhortator, prædicatorque bellorum.* Lib. 5. cap. 7. *Quem tamen ad eam pravam sententiam deponendam hortabatur; Rogo te, si libido ista, ut credimus, solam tibi ingerit molestiam resistendi, nullam verò exhibet voluptatem, cur ei quamvis falsam magnam laudis persolvendam putas esse mercedem? Lib. 3. Oper. Imp. cap. 76. addens cap. 87. Nunquid idèo te plus amabit? prorsus falleris, illa non amat hominem, sed planè stimulat, ut amet, quod amare non debet.*

Utrique Sancti Augustini argumento duplicem responsum repositam video. In primis Julianus dicebat, duo in concupiscentiâ distinguenda esse: naturalem vim, & pronitatem ad speciem generationem propagandam, & excessum ejusdem, quo etiam ad inhonestam, & illicitam homines propellit. Illud primum esse bonum, donum Dei, laudabile, nec materiam pudoris: hoc verò alterum esse quid vitiosum, ac vituperabile. Hanc Juliani responsum fecutus est Moraines. Alii verò Recentiores, cùm eos pudeat, Juliani verbis loqui, aliâ viâ evadere conantur. Dicunt, concupiscentiam esse donum Dei, at cum aliquâ imperfectione, cùm omne creatum sit de-

fectuolum: Pudicitiam autem pugnare contra imperfectiones concupiscentiæ, ac eisdem resistere, harum erubescere, de his confundi. Ex his tradunt, non inferri, malum esse id, cui imperfectiones illæ connexæ sunt: sicuti voluntas est peccabilis ob sui imperfectionem, quia est ex nihilo, & tamen non confundimur de illâ, neque dicimus, eandem esse malam, & vitium naturale. Sed neutra responsio satis est ad infringendam vim argumentorum Augustini. Primum Juliani, ac Morainii responsum sæpè refellit Sanctus Doctor. Lib. 5. contra Jul. cap. 7. *Quid enim, inquit, te adjuvat, quod reprehendere videris ejus excessum, cujus approbas motum? Tunc enim excedit licitum limitem, quando ejus motibus ceditur, quia malo resistitur; ne bonum castitatis inereat, si huic malo non resistatur.* Acute: siquidem est mala eo ipso, quod ad malum impellit; hæc enim est propria castitatis habitus vitiosi, inclinare ad actum malum. Hinc optimo jure Pater Macedo exemplo habitus vitiosi, quem Suarez disp. 44. Metaph. sect. 13. num. 26. negat posse à Deo produci in homine, quia Deus eâ ratione inclinaret ad malum, eundem Doctorem premit concedentem, concupiscentiam posse à Deo in homine in statu naturæ puræ produci. Præterea lib. 4. cap. 14. idem Augustinus ait: *Ut non fiat malum excedendi, resistendum est malo concupiscentiæ. Duo ergo mala sunt, quorum unum habemus, alterum facimus, si ei non resistimus, quod habemus.* Item lib. 3. cap. 20. ait: *Deindè incipis disputare de excessu concupiscentiæ, quem reprehensibilem dicis, quasi in ejus moderatone, cum eâ benè utitur conjugatus, equus ipse, qui malus est, & non potius sit ejus auriga laudandus.* Hinc idem Pater lib. 1. Oper. Imp. cap. 70. scribit: *Si ei consentis, malum agnosce peccando: si ei resistis, malum agnosce pugnando.* Præterea lib. 4. ejusdem Operis cap. 41. *Eccè ergo dicis, Deum in homine modum instituisse libidinis, cur in eo modo non fiat, in quo est divinitus instituta, sed cum, nisi coerceretur, egreditur? Quomodo ergo bonum dicitur, quæ urget, & compellit hominem facere malum? Et concludit: Excessus proindè libidinis in peccato est, sed etiam impulsus in crimine, nempe vitio per modum habitus.* Sed nec altera responsio probari potest: Nam imperfectio consistit in privatione, ac carentiâ perfectionis, & actualitatis, vis autem concupiscentiæ impulsiva ad malum explicat validiorem causalitatem; undè nequit constitui in solâ privatione, quæ nihil potest causare efficienter, sed ut purus tantum terminus à quo, ut docent Aristotelici. Quare sicuti habitus vitiosus, quod efficacius movet ad actus pravos, majorem dicit intensiorem suæ entitatis, ita etiam concupiscentia, quod potentius excitat ad actus quoscunque inhonestos, majorem intensiorem suæ actualitatis ostendit. Præterea eadem responsio refellitur: Quia omnis virtus, seu passio naturalis habet aliquos motus bonos; indè enim bonitas naturæ à posteriori cognoscitur: At concupiscentiâ nullos actus bonos habet, ut probat Augustinus lib. 4. contra Jul. cap. 2. Nam in sanctis continentibus concupiscentia nullos actus bonos exerit; *Quid ergo, inquit, illic agit, ubi malum est, quicquid agit, ac si ei consentiatur, & peragit? Quid ibi agit hæc concupiscentia, ubi nihil boni concupiscitur ex illâ? Quid ibi agit libido, ubi nihil boni libebit ex illâ? Lege ibi plura.*

Dices: Sanctos continentibus ob majorem perfectionem voluntariè sibi interdiceret actus bonos concupiscentiæ, quos uxore ductâ possent licitè exercere. Hanc responsum capite illo 2. explodit Augustinus dicens: *Pudicitia conjugalitatis inbiantem concupiscentiam,*

etiam sive de illicito, sive de licito percipere voluptatem, frenat ab illicito, permittit ad licitum: hoc est bonum, non tamen ejus, sed bene utentis bonum est. Quod autem ipsa concupiscentia facit, sive ad licitum, sive ad illicitum indifferenter ardere, utique malum est. Hoc itaque malo bene utitur pudicitia conjugalis. Et quidem ubique Augustinus constanter docuit, conjuges bene uti malo. Quod rursus inde probavit, quia concupiscentia in conjugatis impellit ad malum, excitat in sceminas prægnantes, & in omne libidinosum opus insurgit: Non importune, ait ibidem, in conjugatis esse dicatur. Si enim summum culmen obtinent pudicitia conjugalis, faciunt boni aliquid per illam, quamvis nihil faciant propter illam. Sanè nusquam Sanctus Doctor vocavit concupiscentiam bonum, sed ubique malum dixit, ut planè evidens fiat, secundum propriam essentiam esse malam, non verò secundum imperfectionem annexam, ut recitiores illi contendunt. Imò sapiùs urget contra Julianum, admissâ semel concupiscentiâ ex primâ hominis productione eidem insertâ, Manichæorum hæresim promoveri, qui cum concupiscentiam esse malum videant, neque Deus bonus mali auctor statui possit, statim inducunt Deum malum concupiscentiæ malæ conditorem. Ita enim discurrit lib. 1. contra Jul. cap. 8. & seq. lib. 5. cap. 16. & in Oper. Imp. lib. 3. cap. 178. 208. 213. lib. 5. cap. 30. lib. 6. cap. 5. & 36. Dabo unum testimonium ex eodem sexto libro cap. 6. Tu autem, qui nesciens quid loquaris, objicis mihi, quòd dicam, Deum creare peccatum, resisse Manichæo dicenti, in discordiâ carnis, & spiritus inter se contrarias mali, & boni apparere naturas. Unum est, quod respondemus, ut peccata vincantur, hanc scilicet discordiam primi hominis in nostram vertisse naturam: quod tu negando conaris, ut vincant, satisque manifestaris filius Manichæorum oppugnator, & verus adiutor. Capite etiam 14. & fusè, & eruditè idipsum deducit. Exemplum autem, quod iidem Scriptores ex voluntate ob sui nihilitatem, à quâ ortum habet, peccato obnoxia, non est ad rem; siquidem voluntas plures actus bonos elicit, qui in suo ordine naturali boni sunt, & laudabiles; undè & ipsa bona esse cognoscitur. At concupiscentia nullos actus bonos habet, nullos enim ad licitum tantum terminum exerit, sed ad illicita quæque exæstuat, à voluntate autem in honestâ metâ illius actus figitur, ita ut ad verita non prorumpat. Opponunt, Augustinum lib. 1. Retr. cap. 9. dixisse: Quamvis ignorantia, & difficultas (loquitur de difficultate ortâ ex concupiscentiâ), etiamsi essent hominis primordia naturalia, nec sic culpandus, sed laudandus esset Deus. Ergo, inquit, ex Augustino laudandus esset Deus, tametsi hominem creasset absque perfectâ concupiscentiâ subjectione. In uno hoc tam claro, ut ajunt, Augustini testimonio sibi victoriam canunt; cum tamen Sanctus Doctor innumeris locis oppositum asseruerit, nec ibidem, ut ipsi perperam arbitrantur, ipsorum sententiam docuerit. Etenim Sanctus Doctor eo loci contra Manichæos disputabat, qui dicebant, concupiscentiam esse malam, & impossibile esse sine illâ hominem produci; & cum à Deo bono creati nequeat, malam quandam naturam omnium malorum productricem commentabantur. Augustinus, ut eosdem refelleret, hypotheseim utramque gratiâ disputationis admisit: nempe hominem cum concupiscentiâ creatum, & sine istâ nequaquam creati potuisse; urgebat verò hæreticos, etiam tunc Deum fore laudandum, nam nulla culpa Dei fuisset facere, quod fieri non poterat. Manichæos autem putasse,

impossibile esse, condi hominem sine concupiscentiâ malo testatur Sanctus Doctor lib. 1. contra Jul. cap. 5. & lib. 3. cap. 12. Igitur in illâ hypothesei adhuc esset laudandus Deus, ut libro 3. de Libero arbitrio ab Augustino probatur. Hinc idem scribit lib. 1. Retr. cap. 9. Quæ disputatio contra Manichæos habenda est, qui non accipiunt scripturas sanctas veteris testamenti, in quibus peccatum originale narratur. Postea: Contra Pelagianos autem hoc defendendum est, quod utraque scriptura commendat, quam se accipere profitentur. Nempe malum concupiscentiæ non esse à Deo in primâ productione homini insertum, ed quòd fecit Deus hominem rectum. Ecclesiastes 7. quod testimonium sapiùs inculcat contra Pelagianos lib. 14. de Civit. Dei cap. 11. lib. 13. cap. 14. lib. de Corr. & Grat. cap. 6. Epist. 105. ad Sixtum; lib. 4. Oper. Imp. cap. 44. & alibi. Concupiscentia autem rectitudinem hominis sustulit, illumque in illicita declivem, imò præcipitem fecit. At Augustinus præter hoc testimonium, alterum etiam celeberrimum adhibuit ex cap. 40. Ecclesiastici. Jugum grave super filios Adam à die exitus de ventre matris eorum &c. quod in Opere Imperfecto in omnibus penè paginis repetit, probans, Deum injustitiæ accusandum, si jugo victicis concupiscentiæ hominem nullâ culpâ præcedente aggravasset; id enim summa miseriæ est, ac gravem inde poenam homo experitur, omnis autem poena injustè infligitur, si nulla eandem culpa merita est. Igitur illam hypotheseim, quam agens cum Manichæis disputationis gratiâ Augustinus admittēbat, in libris contra Pelagianos non modò non probavit, verum etiam solidissimis argumentis exposcit.

Julianus plura argumenta congestit, ut probaret, concupiscentiam esse perfectionem naturalem hominis, else bonum, solumque ejusdem excessum esse culpabilem. Lib. 4. Oper. Imp. cap. 56. eo utitur argumento, quòd concupiscentia sit perfectio naturalis pecudis, & bonum ejusdem ad speciei propagationem interveniens; undè eadem quoque dicenda videtur hominis perfectio, quâ parte cum brutis secundum gradum sensitivum convenit. Rursus lib. 1. ejusdem Operis cap. 70. arguit, quia concupiscentia fuit antè peccatum; idè enim Adam peccavit, quòd appetitus sensitivus ejusdem vetitum fructum concupivit. Præterè, si concupiscentia est poena peccati, igitur laudanda est, bona est, honesta est: siquidem bonum, atque honestum est, peccatorem puniri. Ita arguit apud Augustinum lib. 5. prioris Operis cap. 4. Denique exemplo ciborum probat, ejusdem excessum esse culpabilem; nam ut illi boni sunt, malus tamen potest esse illorum usus, ita bona est concupiscentia, licèt malus sit ejusdem abusus. Apud Sanctum Patrem lib. 3. cap. 20. & lib. 1. de Nupt. & Conc. cap. 19. Respondet Augustinus ad primum, concupiscentiam in pecude esse perfectionem, quia est conformis ejusdem naturæ, nec repugnat spiritui in brutis. In homine autem dicit defectum, vitium, ac corruptionem naturæ; undè ait lib. de Pecc. orig. cap. 40. Tanto nanque excellentiâ est in comparatione pecoris homo, ut vitium hominis natura sit pecoris. Et lib. 4. Oper. Imp. cap. 56. Sic ergo, inquit, in libidine agnosce, & pecoris naturam, & hominis poenam, si animam non habes Asinam. Ubi etiam notat, concupiscentiam in brutis non inhiare in prægnantes, & in actus contra naturam, ut facit in homine; undè peior longè est in homine libido, quàm in brutis. Ad secundum respondet ibidem negando in terrestri paradiso actum concupiscen-

ria præcessisse actum voluntatis comedendi pomum veitum. Do eisdem verba: *Præcessit, inquit, mala voluntas, quâ serpenti subdolo crederetur, & secuta est mala concupiscentia, quâ cibo inhiaretur illicito. Ac per hoc quamvis iam utraq; mala esset, tamen voluntas cupiditatem, non voluntatem cupiditas duxit, nec præcessit voluntatem, nec restitit voluntati.* Ad tertium negat illationem; etenim concupiscentia; prout est poena, honestè à Deo intenditur; at mala est respectu hominis, cui infligitur; ita mors mala est homini, bona respectu Dei illam decernentis in poenam peccati. Addit exemplum de cœcitate cordis, quâ Deus uti iudex in poenam præteritorum criminum punit delinquentes, quibus tamen illa est maximum malum, & concludit: *Proinde omnia, quæ pro hæcruâ cœcâ, & inconsideratâ opinione dixisti, quâ carnis concupiscentiam eo ipso, quod eam poenam diximus esse peccati, non solum non vituperandam, verum etiam laudandam putasti quamlibet prolixâ disputatione in eo fueris immoratus, evanuisse certissimum est.* Ad quartum respondet idem Augustinus lib. 3. contra Jul. cap. 20. *Ita enim, inquit, non intelligis quid loquaris, ut non vides creaturam panis, & vini non concupiscere adversus spiritum, sed ipsam potius in honestè à male utentibus concupiscere, & ea forisfectus in nostrum corpus intrare.* Hinc neminem pudet; in propatulo comedere, uti olim Romanorum mos fuit, at licitè concupiscentiâ palam uti conjuges erubescunt; ut planè appareat, malam esse concupiscentiam, cum vel licitus ejusdem usus pudorem incuriat. Videatur Sanctus Pater lib. 1. ad Bonif. cap. 16.

Objeiciunt Recentiores contra eandem Sancti Doctoris sententiam: *Motus concupiscentiæ præveniunt rationem; quia sunt ante omnem electionem; ergo concupiscentia non est omnimodè subjecta rationi; cum habeat motus ante omnem actum illius.* Rursus inquirunt: *Homo appetitu rationali fertur in honesta, appetitu sensitivo; seu concupiscentiâ fertur in delectabilia, ergo vehementiori impetu ista inhiat in delectabilia, quam ille in honesta; siquidem cum objecta honesta represententur per species alienas, mentis movent, quam delectabilia; quæ per species proprias de præsentis sensum alliciunt.* Deniquè instant: *Nullum, quod est debitum naturæ est amissum per peccatum; atqui est amissa subjectio partis inferioris respectu appetitus rationalis, igitur ea subjectio non est perfectio debita naturæ.* Hæc tamen olim ab Augustino diluta sunt. Respondet ad primum, quod in poenam tantum peccati motus concupiscentiæ præveniunt deliberationem appetitus rationalis; undè si homo non peccasset, motus appetitus sensitivi præcessissent quidem voluntatis actus, non illi quidem vim inferendo, ac rationem graviori impetu præoccupando; illamque abfordendo; uti de facto contingit, sed suaviter alliciendo, quod & in paradiso accidit, ubi *non voluntatem cupiditas duxit, nec præcessit voluntatem, nec restitit voluntati.* Lib. 1. Oper. Imp. cap. 70. Ad secundum negatur consequentia, etonim rectus ordo exigit, ut inferius à superiori, non verò superius ab inferiori moveatur: Undè optima hominis constitutio petit, ut pars ejusdem superior pleno jure in inferiorem utatur, non verò ut ista illam sibi subjuget, ac supplantet. Pertinet autem ad hominis poenam, ac miseriam, ut more pecudum fortius à delectabili trahatur, quam ab honesto, & hoc provenerit ex ignorantia, quod alterum ex peccato originali in humanum genus derivatum vitium est; neque enim si perfectè honestum representaretur voluntati, ab istâ dimitteretur delectabili electo. Ita-

que in illâ præponderantiâ, & majori vi in trahendo, quæ inest delectabili supra honestum in statu naturæ lapsæ, pars rebellionis appetitus sensitivi contra rationalem consistit. Porro hæc scribit Augustinus lib. 5. contra Jul. cap. 3. *Si prudenter hic sapieres, profecto esse iniquitatem videres, quâ pars inferior hominis repugnat superiori, atque meliori.* Tertium argumentum nullum est, nam in sententiâ Augustini falsum est, post primum peccatum naturam mansisse integram; homo enim per peccatum fuit spoliatus gratuitis, & læsus insuper in naturalibus, quod ex parabola peregrini Jerichontini Luc. 10. suadetur integro serè volumine à Florentio Conrto Archiepiscopo Thuamensi. Testimonia verò Augustini in eandem rem indicat Pater Macedo in Cortinâ thesi 34. & lib. 4. de Clav. Petri in contr. de Pec. orig. cap. 12. ubi validè pro Sancti Doctoris sententiâ decernat.

Unum ob stare videtur, quod acerrimè urgent Recentiores. Etenim damnata est hæc propositio Baii 55. *Deus non potuisset eadem ab initio creare hominem, qualis nunc nascitur.* Quare potuit Deus condere hominem in statu naturæ puræ subjectum concupiscentiæ, qualis modò nascitur. De his propositionibus Baii variè sentiunt Theologi. Pater Vasquez Magni inter Recentiores nominis 1. 2. disp. 190. cap. 18. proponit verba Bullæ, quæ ejusmodi sunt: *Quas sententias stricto coram nobis examine ponderatas, quanquam nonnullæ aliquo modò defendi possent, in rigore tamen, & proprio verborum sensu ab assertoribus invento hæreticas, erroneas, suspectas, temerarias, scandalosas, & in piis aures offensionem immittentes, respectivè, & quæcumque superius verbo, scriptoque emissa præsentium auctoritate damnamus.* De quâ censurâ ita idem judicat. *Multas ex illis propositionibus continentès acre iudicium, quo Doctor ille aliorum opiniones criminabatur, damnari tantum, ut scandalo, & offendentia patientes, & hæc ratione solum prohiberi, nam & audacia, nimiaque arrogantia in aliorum sententiis malignè vellicandis, ac lacerandis non parum scandali afferre poterit, à quo docti, & prudentes Theologi in suis scriptis abstinere debent.* Hæc autem confirmat locupletissimo testimonio Cardinalis Francisci Toleti, qui in causâ Baii Lovanium ab Apostolica Sede delegatus fuit. Quare cum Batus Pelagianæ hæreseos inculcasset asserentes, hominem talem potuisse à Deo creati, qualis modò nascitur; hinc ob infamie notam, quam oppositæ sententiæ auctoribus intuebatur, ejusdem propositionis censurâ subjecta est. Hoc autem patet ex censurâ ejusdem, quæ in eadem Bullâ referuntur v. g. propositio 37. ait: *Cum Pelagio sapit, qui boni aliquid naturalis, hoc est, quod ex naturæ solis virtutibus ortum ducit, agnoscit. Quam sententiam defendit Vasquez 1. 2. disp. 190. cap. 18. ubi testatur, censuram Baii, non verò assertum esse ab Apostolica Sede damnatum, etiam in Arausicano can. 22. dicatur: Nemo habet de suo nisi mendacium, & peccatum.* Præterea prop. 13. ita scribitur: *Pelagii sententia est: opus bonum circa gratiam adoptionis factum, non est regni celestis meritum.* Quare cum Lovanensis Scriptor oppositam sententiam de creatione hominis cum concupiscentiâ ab auctore naturæ insertâ Pelagianismi dubio procul de more inculcasset; merito ob censuram ejusdem propositio uti scandalosa proscripta est. Rursus in Bullâ Baii propositiones dicuntur damnari respectivè, nempe, in proprio verborum sensu ab assertoribus invento. Propositio illa 55. damnatur respectivè ad propositionem 27. quæ est: *Integritas primæ creationis non fuit indebita humane naturæ exaltatio, sed*

sed naturalis ejus conditio. Quasi subjectio concupiscentiæ non fuerit ex dono Creatoris, sed ex exigentiâ naturali humanæ substantiæ, tanquam propria passio ejusdem; quod falsum est. Nam hæc duo distinguenda sunt: Concupiscentiæ subjectio datam primo homini ex exigentiâ rei creatæ, vel ex purâ putâ decentiâ. Primum enim negatur, alterum à nobis asseritur; & hoc patet ex Augustino scribente lib. 3. contrâ Jul. cap. 11. *In naturâ hominis antè peccatum pacem decebat esse, non bellum.* Scio, eundem lib. 2. de Pecc. mer. & rem. cap. 22. hæc scribere de primis parentibus: *Quantvis corpus animale gestarent, nihil inobediens in illo adversum se moveri sentiebant. Faciebat quippè hoc ordo justitiæ, ut quia eorum anima famulum corpus à Domino acceperat, sicut ipsa eidem Domino suo, ita illi corpus ejus obediret, atque exhiberet vitæ illi congruum sine ullâ resistentiâ famularum.* Ubi nomine justitiæ non rigorosum debitum in naturâ humanâ fundatum intellexit, sed ex decentiâ solius Creatoris derivatum. Rursus sciendum est, aliquas propositiones æquivocas modò ab Ecclesiâ rejici, modò approbari. Hoc ostendimus lib. 2. Histor. Pelag. cap. 20. de illâ propositione: *Unus è Trinitate passus est,* quam Hormisdas rejecit, at Joannes II. Vigilius, ac Synodus V. uti Catholicam definiverunt. Etenim in sensu Eutychianorum damnata fuit, quasi Verbum in Naturâ Divinâ passum diceretur, & licet alii adderent *passum carne;* attamen cum ob affinitatem cum hæresi Eutychetis suspensa esset, jure Sanctus Hormisdas eandem approbare recusavit. Bajus prop. 74. hæc tradidisse dicitur: *Concupiscentia in renatis relapsis in peccatum mortale, in quibus jam dominatur, peccatum est.* Quod falsissimum est; nunquam enim ipsamet concupiscentia est peccatum, ut ex Tridentinâ Synodo constat. Quare propositio illa Baii non solum ob censuram damnata est, verum etiam quòd hæreticorum recentium errori à Tridentinis Patribus damnato concineret; illi enim mordicus sustinent, concupiscentiam esse peccatum, ut patet apud Bellarminum lib. 5. de Amis. grat. cap. 5. in quo errore prop. 55. Baii, quòd concupiscentiam attingit, fundatur, à cujus tamen damnato sensu longo intervallo distamus; non enim dicimus, Deum non potuisse condere hominem cum concupiscentiâ rebeli, quòd illa sit formaliter peccatum, sed quia licet ipsa peccatum non sit, est tamen ad peccatum inclinans, & quidem vehementiùs, quam quilibet alius habitus vitiosus ab homine contractus. Profectò thesis illa Baii, hominem non potuisse à Deo produci, qualis modò nascitur, juxta amplam ejusdem expressionem vera est; quis enim dixerit, Deum posse condere hominem cum peccato originali, cum quo modò nascitur? Hoc enim erat illud absurdum, quod Pelagiani contrâ Orthodoxos urgebant, Deum esse auctorem peccati, si eo infectus homo nascebatur. Et quidem Martinus de Esparzâ insignis nostræ ætatis Theologus quæst. 10. de Gratia hæc scribit: *Concupiscentia post peccatum ita est soluta, ut regnet in carne peccati, hoc est, obtineat prædominium adversus rationem, præponderante ejus inclinatione in malum, atque in perniciem, & damnationem hominis inclinationi rationis superioris in bonum honestum, atque in salutem, & ultimam felicitatem ejusdem hominis.* Quod tantum, ac tam grande malum occupationis regni per partem inferiorem adversus partem superiorem nequaquam adfuisse in statu puræ naturæ. Quare ex hujus Scriptoris sententiâ non potuit condi homo à Deo in statu naturæ puræ cum concupiscentiâ rationi prædomi-

nante, atque in eandem vim legislativam exercente, ut ibidem ad 6. loquitur, cum tamen homo de facto tali concupiscentiæ subjectus nascatur. Hac tenus de sensu illius 55. propositionis Baii.

Quæri potest, an Sanctus Doctor admiserit uti possibilem concupiscentiam rationi subjectam, ita ut non secundum se, sed secundum prædominium supra rationem eandem solummodò primo homini in sui conditione inseri potuisse negaverit? Respondeo, Augustinum sensisse, concupiscentiam secundum se esse vitium, & non solum esse vitiatam. Ita illam pronunciat *vitium, quod non est ex Deo* lib. 1. de Nupt. & Conc. cap. 23. Idem habet lib. 2. cap. 34. & passim contrâ Pelagianos. Attamen hoc sibi sufficere dicebat, si hæretici saltem concederent, eandem esse vitiatam, indè enim peccati originalis vulnus statim apparebat. Scribit Sanctus Doctor contrâ Julianum lib. 2. proximè laudato cap. ult. *Et si non vult concedere vitium esse libidinem, dicat saltem per illorum hominum inobedientiam etiam ipsum vitium esse carnis concupiscentiam, ut illa, quæ obediens, & ordinatè moveretur, nunc inobediens, inordinatèque moveatur &c.* Et lib. 5. contrâ Jul. cap. 5. ait: *Sed quod dicitis, etiam genitalia servire animi imperio, novam quandam libidinem dicitis, aut fortè nimis antiquam, qualis & in paradiso esse potuisset, si nemo peccasset.* Et lib. 2. Oper. Imp. cap. 122. scribit de concupiscentiâ: *Aut ergo nulla ibi erat, aut voluntatem mentis nec præcedebat, nec excedebat.* Idem repetit lib. 4. cap. 56. & lib. 4. prioris oper. cap. 5. & 14. Cæterum Sancto Doctori constans sententia stetit, nullam fuisse concupiscentiam in primo homine antè peccatum non modò secundum illam vim tyrannicam supra rationem, sed nec ullam omnino licet rationi ipsi subjectam. Probat hoc ex lib. 4. contrâ Jul. cap. 11. ubi ait: *Quis enim negat, futurum fuisse concubitum, etiam si peccatum non præcessisset? sed futurus fuerat, sicut ab his membris, ita etiam genitalibus voluntate motis, non libidine concitatis; aut certè etiam ipsa libidine, ut non nos de illâ nimium contristemus, non qualis nunc est, sed ad nutum voluntatis serviente.* Lege caput 14. Et lib. 5. cap. 7. his adversarios vellicat: *Sed ecce non vobiscum de libidinis absentia, presentiave contendimus, nec dilectionem, quam debere vos ei videmus, offendimus, saltem ipsam subdite voluntatis imperio in illo felicitatis loco.* De hæc ipsa re agit Sanctus Doctor lib. 1. ad Bonifacium cap. 17. ubi quatuor modos assignat, quibus nuptiarum fecunditas perfici potuisset, quorum duo postremi sunt: *Aut tunc ad nutum voluntatis libido confurgeret, quando esse concubitum necessarium casta pudencia præsensisset: aut nullâ omnino existente ibi libidine, ut cætera membra quæque ad opera sua, sic ad opus proprium etiam genitalia jussis volentium sine ullâ difficultate servissent.* Postea de his duobus ait: *Duarum verò reliquarum quamlibet elegeritis, non est adversus vos ullâ contentione laborandum. Et si enim quartam nolueritis eligere, ubi est omnium obedientia membrorum, sine ullâ libidine summa tranquillitas, quoniam jam vos ei fecit vestrarum disputationum impetus inimicos, illud vobis saltem placebit, quod tertio loco posuimus.* Legendum est intergrum caput, indè enim evidenter colligitur, Sanctum Doctorem censuisse, nullam fuisse in terrestri paradiso concupiscentiam, eamque subjectam voluntati disputationis tantum gratiâ admisisse, ne adversarios de illâ nimium contristaret, ut ex eodem proximè recitavimus. Hæc Augustinus de concupiscentiâ scripsit, probans ex illo 1. Jo. 2. 16. *Concupiscentia carnis non est ex Patre.* Quem textum de actibus veritatis

concupiscentiæ Pelagiani interpretabantur. Quam verò absurdam eorundem opinionem Sanctus Pater arbitraretur ex iis, quæ scribit lib. 4. Oper. Imperf. cap. 69. colligitur: *Non igitur, inquit, caventur opera mala, nisi frantur concupiscentia mala, quæ à te HORRENDA IMPUDENTIA, vel potius AMENTIA dicitur bona. Nec erubescis, nec horrescis, te ad TANTUM DEDECUS pervenisse, ut nemo liberetur à tuo malo, nisi non consentiat tuo bono. Concupiscentia igitur carnis, quæ cupiuntur, quæ probibentur, non est à Patre. Frustrâ putas, vel potius vis putari, ubi hoc Joannes Apostolus dixit, concupiscentiam carnis positam pro luxuria. Prorsus, si non est à Patre luxuria, nec illa est à Patre, cui si consentiatur, concipit, parit que luxuriam. Nam motibus suis quibuslibet obtinere quid conatur quæso, nisi ad luxuriam pervenire? Quomodo ergo est bonum, quæ pervenire conatur ad malum? Quomodo est nostrum bonum, quæ nos ad malum compellit. Lege ibidem.*

§. III.

Utrum Sanctus Augustinus excesserit, deducens peccati originalis reatum ex innumeris humana vitæ miseriis? Insigne Divi Thomæ pro Augustinianâ sententiâ testimonium.

Pergo ad alterum Sancti Augustini excessum. Etenim ille, quod Pelagianos confutaret, non solum è sacris arcanis testimonia petivit, sed ut erat subtili, ac prompto ingenio, rationibus etiam naturali lumine manifestis usus est. Inter cætera argumenta celeberrimum invenit Magnus Doctor, quo peccatum originis persuaderet, deducens nempe illud ab infinitis humanæ vitæ miseriis. Ita appellans illam Ecclesiastici sententiam cap. 40. initio, *Jugum grave super filios Adam à die exitus de ventre matris eorum*, arguebat, ad salvandam Dei justitiam, aliquid in nascentibus crimen asferendum esse, ne tot miseriis puniri innoxii crederentur. Hoc argumentum ubique in Augustini non dicam libris, sed librorum paginis occurrit. Lib. 6. Oper. Imp. cap. 36. has sententias conglomerat: *Omnis autem pœna hominis, quid est, nisi pœna Dei imaginis, quæ si infertur injuste, profecto à quo infertur injustus est. Quis porro dubitet, quod injuste infertur pœna imagini Dei, nisi hoc culpa meruerit? Et cap. 27. Justus est Deus, quod assidue contra te dicis, & nescis, justus est, inquam, Deus, & idè nascentes nec faceret, nec fieri sineret miseros, nisi nosset reos. Item: Ipsi nullum, sicut putatis, trahentes peccatum immeritas, si hoc ita est, procul dubio sustinent pœnas. Ubi est justitia Dei, quam si cogitares, nunquam crederes, sine ullo merito peccati originalis tam miseros esse nascentes.*

Respondet Moraines disp. 13. num. 106. Augustinum à miseriis vitæ humanæ peccatum originale probantem excessisse videlicet fervore disputationis abreptum, & odio hæresis Pelagianæ ad contrarium extremum declinasse, neque hac in parte doctrinam ejus approbasse Ecclesiam. Placet, quod non dixit interdum declinasse ad extremum, ubique enim declinasse dicendus esset, nam illud argumentum tam sæpè dictum, sapiusque dicendum vocat cap. 23. lib. 6. laudati. Quare Augustinus sciens, prudens, volens eâ ratione usus est, non disputationis æstu, ac furore percitus, ut adversarii opponunt. Imò Pelagiani idem argumentum evadere totis viribus conati sunt, ut patet ex Juliano libro eodem cap. 25. ubi Augustinianam ratiocinationem irridens: *Verum quid nos, inquit, tam obstipe veritatis*

*solius rationem sequendam putamus, cum inimicorum nostrorum phalanx ipsis immitatur rerum periculis, & insurgat in nos ærumnarum inimica suffragiis; vult quippe pudore cocuntis, dolore parientis, sudore laborantis transmissionem culpæ, & pœnarum in semina comprobare, ut his videlicet signis difficultium partuum, agricolarum sudantium, & divisorum novælium crimen naturale credatur, cujus merito per tot incommoda genus exerceatur humanum. Igitur de hoc argumento Pelagianos inter, ac Augustinum ex proposito controversia fuit, cum præsertim Augustinus omnia solverit, quæ ad illud infringendum Julianus opposuit, ut palàm fit ex libro sexto operis laudati. Quod verò scribunt, Ecclesiam hac in re non approbasse Augustini doctrinam, ipsorum eruditionem pandit, qui eandem & Romani Pontificis, & Synodorum decretis consecratam fuisse non animadvertunt. Sanctus Gelasius Papa in Epistolâ 7. ad Episcopos per Picenum contra Senecam quendam Pelagianum eodem Augustini argumento utitur ad probandum originale peccatum: Idè, inquit, de felicitatis suæ claritate seclusus, atque ad spinas, & tribulos, miserasque multiplices cælesti voce damnatus est; quæ utique pœna justitiam tam gravis, & aspera in bono perleverenti nullatenus esset inflicta, & NISI MALO NON CONVENIENTER ILLATA probaretur. En Augustini voces fidei Echo redditas ab Apostolicâ Sede. Sed hoc ipsum Synodus Patrum Africanorum in Sardinia exulum in libro de Incarnatione, & Gratiâ cap. 14. docet: *Si qui ergo, inquit, mortem solam, ut non etiam peccatum ex homine primo transisse in genus humanum nituntur asserere, mirum si non intelligunt, quibus sententiæ suæ laqueis obligentur. Primò quia Deum dicunt injustum in eo, quod mori faciat parvulos, quos nullâ volunt isti originalis peccati contagione pollutos. Item: Quæ igitur justitiâ Deus justus infantibus sine peccato nascentibus ingerit pœnam, in quibus pœna non invenit causam? &c. Præterea Synodus II. Arausicanâ can. 2. ait: *Si quis soli Alæ prævaricationem suam, & non ejus propagini asserit nocuisse, aut certè mortem tantum corporis, quæ pœna peccati est, non autem & peccatum, quod mors est animæ, per unum hominem in omne genus humanum transisse testatur, injustitiam Deo dabit. Igitur qui maximam miseriarum, nempe mortem sine peccato homini accidere dicit, injustum facit Deum, quod est Sancti Augustini argumentum. Hunc textum Arausicanum nonnulli videre, quare respondent, mortem sub ratione pœnæ non potuisse infligi homini sine culpâ citrà Dei injustitiam, at potuisse Deum citrà injustitiam condere genus humanum in statu naturæ puræ sine immortalitatis dono morti naturali subjectum. Sed hæc responsio nulla est: Nam Pelagiani dicebant, mortem esse naturalem homini ex ejusdem corporeâ compositione, nec illi tanquam pœnam infligi, contra quos ex Augustino colligit Arausicanâ Synodus, si mors corporis sine peccato transit in posteros, Deum fieri à Pelagianis injustum. Quod enim mors esset malum sub ratione pœnæ, erat consequentia illata contra hæreticos, quæ talis enim supponit necessariò peccatum, à quo per denominationem extrinsecam dicitur pœnalis. At Patres ex ipsâ gravitate mortis, ac cæterarum illam præcedentium miseriarum malum esse illam gravissimum urgebant, ut inferrent, non nisi in pœnam potuisse justè infligi, alias supposuissent in antecedente, quod erat à Pelagianis absolute negatum.***

Subscribunt eidem argumento alii Patres. Sanctus Prosper contra Collat. cap. 20. *Nimis enim impium est*